

А. Я. Радзивілл, Н. В. Вергельська

Глини

ГЛИНИ - зв'язні незцементовані осадові породи. Складаються з переважно тонкодисперс. глинистих мінералів (шаруватих водних алюмосилікатів), що тримаються вкупі завдяки міжмолекуляр. силам і зв'язку між найтоншими часточками. За класифікацією інженерів-геологів, до Г. віднесені породи, що вміщують понад 30 % часток не більших ніж 0,005 мм. Мають властивість пластичності, формуються. Хім. склад (%): SiO_2 - 30-70, Al_2O_3 - 10-40, H_2O - 5-10, а також домішки оксидів металів. Порошок Г., змішаний на воді, утворює в'язке тісто, здатне формувати і зберігати придану йому форму. Обпалене у вогні тісто набуває кам'янисту твердість і міцність. Ця якість Г. використовується при виробленні із них фарфору, фаянсу та ін. кераміки. Каменеподібні і аргілітоподібні Г., які втратили пластичність у процесі діагенет. і катагенет. змін, є перехідними породами між Г. і [аргілітами](#). За генезисом розрізняють Г. уламкові і хемогенні (гол. чином залишкові - кори вивітрювання), за умовами осадконакопичення - мор., лагунні, дельтові, річкові, озерні, водно-льодовикові, елювіальні. За мінерал. складом розрізняють каолінові, гідрослюдисті (зокрема глауконіт.), монтморилоніт. (інколи хлоритові), палигорскіт. і полімінеральні. Г. - корисні копалини; використовуються для виготовлення кераміки, вогнетрив. виробів, як адсорбент (монтморилонітові Г.) та ін.

Г. відбілююча, або земля філерова - [бентоніти](#), активізовані кислотою. Високодисперсні монтморилонітові Г., що не розмокають у воді, завдяки вибіркової адсорбц. і каталіт. активності монтморилоніту можуть використовуватися для очищення і відбілювання (освітлення) масел, нафтопродуктів, вин, води, відбілювання тканин та ін. Надра України багаті унікал. родовищами високосорт. каолінових, бентоніт. і

палігорскіт. Г., що сконцентр. переважно в межах Придніпров. височини (УЩ), а також у Донец. кряжі (Донбас) та Закарпатті. Надзвичайно широко розповсюдж. гончарні і буд. Г. та суглинки.

Бібліографічний опис:

Глини / А. Я. Радзивілл, Н. В. Вергельська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-30413>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).